

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
02 Eylül 2021
Tarih :
Sayı : 35156

51131

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat OKTAY tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim. 09.08.2021

Saygılarımla,

Suzan ŞAHİN
Hatay Milletvekili

Türk Hava Kurumu, Ulu Önderimiz Mustafa Kemal Atatürk kuruluş talimatını verirken Bolu Milletvekili Cevat Abbas Bey'e verdiği "Hayalini geniş tut. Uçak yapmayı bile düşün. Cemiyeti kur ve bana çalışmaya başladığınızı bildir" talimatıyla 16 Şubat 1925 yılında Türk Tayyare Cemiyeti adıyla kurulmuştur. Atatürk'ün emriyle kurulan kurum Türkiye'de milli havacılık sanayisi kurmak, askeri, sivil, sportif, turistik havacılığın gelişmesini sağlamak ve havacı personel yetiştirmek amacıyla dünyadaki ilk sivil havacılık kuruluşlarından birisi olarak tarihe geçmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti'nin mirası olan Türk Hava Kurumu, 24 Mayıs 1935'te bugünkü ismini alarak, o yıllarda alyansından arazisine, canlı hayvanından tarladaki mahsulüne kadar pek çok şeyini bağışlayan halkın büyük desteği ve emeği ile var olmuştur. 1935'te Atatürk tarafından kuruma 10 bin lira bağış yapılmış, "Nutuk" adlı eserinden basım-yayın haklarından elde edilen gelirlerin de kuruma verilmesi istenmişti. Kuruluş yıllarında halkın bağışları dışında fitre, zekat ve kurban derisi gelirleri, tayyare piyangosu, her sigara paketindeki bir sigara, Uşak Şeker Fabrikası'nın ilk ürünü, Bakanlar Kurulu kararıyla sağlanan gelir ve haklar, yardım pulu, bütçe yardımları, faiz gelirleri, iştirak gelirleri, makara ve iplik fabrikası tesis hakkı, bazı ürünlerin ihraç işlemlerinin yüzde biri gibi birçok gelir kaynağı bulunmaktaydı. Kuruluşundan 3 ay sonra 100 kadar şehir ve kasabada örgütlenen kurum için yaklaşık 2 milyon bağış toplanmış, 5 yıl sonra sahip olduğu para miktarı 33 milyon 989 bine ulaşmıştır. 1925'te bir uçak bağışlanan kurumun uçak varlığı da 1935 yılında 350'ye ulaşmıştır. Aynı zamanda yerli uçak sanayisinin kurulması amacıyla da peş peşe Kayseri Eskişehir, Ankara Etismesgut, Ankara Gazi

uçak fabrikaları kurulmuştur. Açılan uçak makinist okulları ile birlikte adını Atatürk'ün verdiği Türk Kuşu ve sonrasında paraşüt okulları açılmış, bu okullar Atatürk'ün manevi kızı Sabiha Gökçen gibi önemli isimleri de yetiştirmiştir.

Türk Hava Kurumu'nun ilk yangın uçağı 1986 yılında tek motorlu tarım uçağı olan 2 bin 200 litre su kapasiteli M-18 Dromader iken envanterinde 11 adet yangın uçağı bulunmaktaydı. 2010 yılında Türkiye, yedi adet CL-125 tipi söndürme uçağı ile orman yangınlarına müdahale konusunda dünyanın önemli ülkeleri arasında iken kurum zarar ettiği gerekçesiyle 2013 yılında şubeleri katılmış, Türkiye genelinde 800 şubesi varken şube sayısı 600'e indirilmiştir. 2009-2014 yılları arasında kuruma başkanlık yapan Osman Yıldırım, 2014 yılında yolsuzluk, zimmet, rüşvet iddiaları üzerine başlatılan soruşturma kapsamında oğlu ile birlikte tutuklandı. Paravan şirket kurmak, oğlu Emre Yıldırım'a "danışmalık ücreti" adı altında 1 milyon liralık rüşvet vermek, THK'ya bağlı 6 farklı şirketten maaş almak, bir yıla yakın cezaevinde kalan Osman Yıldırım'a yöneltilen suçlamalar arasındaydı. Türk Hava Kurumu'nda yapılan yolsuzluklar, 1 Ocak 2013-8 Haziran 2016 tarihleri arasındaki işlemlerinin İçişleri Bakanlığı denetçileri tarafından yapılan incelemelerde de şu şekilde ifade edilmiştir: THK Havacılık Vakfından THK'ye beş yıllığına kiralanın uçak ve helikopter için yapılan ödemenin kiralanın taşıtların satın alma değerine eşit olduğu, şirket tarafından ödenmesi gereken yakıt bedelinin THK İktisadi İşletmesi tarafından ödendiğı, THK'ye ait bazı demirbaşların THK Havacılık Vakfı çalışanlarınca satıldığı, THK İktisadi İşletmesi tarafından 10 uçağın satış ihalesine ilişkin belgelerin denetim sırasında ibraz edilemediğı, mülkiyeti THK'ye ait 9 taşınmazın değerinin çok altında satıldığı, yurtdışından alınan bazı yardımların mülki idare amirliğine bildirilmediğı tespit edilmiştir.

2019 yılından sonra kurumun uktesinde bulunan uçaklar hakkında bizzat devlet yetkilileri tarafından “Bakanlık neden Türk Hava Kurumu ile çalışmıyor?” diyorlar. Yahu bu adam zaten mezarlığa dönüştürmüş Türk Hava Kurumu'nu. Oradaki uçakların motorları, pervaneleri yok. Yani rezillik diz boyu. Şimdi büyük ihtimalle şurada birkaç gün içerisinde orayı da masaya yatıracağız. Yani bu Türk Hava Kurumu ile bir yere varamayız.” Açıklamayla kurumun itibarı yok sayılmıştır.

2019 yılında kuruma kayyum atanmasıyla birlikte kurumun 11 adet M-18 A/B Dromader uçağı ve depoda bulunan formlu/formsuz malzemeleri satışa çıkarılmış, 2021 başında ise kurumun taşınmazları üzerinde fiili haciz ve muhafaza işlemleri mahkeme kararıyla kaldırılmıştır.

Ne yazık ki bugün Türk Hava Kurumu gibi önemli ve halkın birikimleriyle kurulmuş olan önemli kurum, yolsuzluklar, usulsüzlüklerle ve borçlarla anılmaktadır. 2000'li yılların başında yangın söndürme ihalelerinin dışında bırakılan, 2019 yılında da kayyum atanan Türk Hava Kurumu bugün işlevsizleştirilmiş, pilotları işten çıkarılmış, söndürme uçakları çürümeye bırakılmış, kurumun varlıkları haraç mezat satılmış bir konumdadır.

1985-2019 yılları arasında pek çok orman yangınına başarı ile müdahale ederek yangınların kısa süre içerisinde söndürülmesinde çok önemli rol oynayan THK, uçak ve helikopterleri AKP iktidarının kararı ile 2019 yılı itibariyle kullanılmamaya başlandı. Türk Hava Kurumu işlevsizleştirilirken, alanında uzmanı olduğu yangın söndürme ihalelerinden Türk Hava Kurumu ihale şartnamesinde yapılan bir değişiklik ile saf dışı edilmiş, yeni ihale şartnamesine göre yangın söndürme uçakları için 5 bin litre su taşıma özelliği şart koşularken THK'nın elinde olan yangın söndürme uçakları 4 bin 900 litre kapasiteli olduğu için ihalelere katılamaz hale getirilmiştir, kurumun bünyesinde görev yapan deneyimli pilotlar işten çıkarılarak uçaklar hangarda çürümeye terk edilmiştir. 2020 yılında da kurumun 10 taşınmazı satışa çıkarılmış, 2021 yılında bu sayıya 44 taşınmaz daha eklenmiştir.

Bugün Türkiye'nin dört bir yanında yangınlar çıkmış ve söndürülememişken Cumhuriyet'in önemli kurumlarından olan Türk Hava Kurumu'nun ve kurumun sahip olduğu ve çürümeye terk edilen uçakların neden kullanılmadığı konusunda şaibeli ve çelişkili bir durum ortaya çıkmaktadır. Kamuoyu tarafından yanıtı merak edilen bu konuda, Türk Hava Kurumu Başkanı Cenap Aşçı'nın uçaklara neden bakım yapılmadığı sorusuna "Ben THK Başkanı değilim, THK kayyum heyeti başkanayım" açıklaması ve ülkemiz cayır cayır yanarken "düşüne gittiğini" belirten ifadeleri vicdanları yaralamıştır.

Bu bilgiler ışığında;

1. 2007 yılında Muğla Bodrum Güvercinlik'te gerçekleşen yangın sonrasında yeşillendirileceği açıklanan bölgeye 3 lüks otel yapılmış, bölgede yer alan La Blanche Island isimli otel 2012'de, Titanic Deluxe Bodrum 2016'da, Lujo Bodrum Hotel 2018'de açılmıştır. Benzeri örneklerin bir daha yaşanmayacağı ve orman yangını sonucunda kaybettiğimiz ormanlık alanların imara ya da amaç dışı kullanıma açılmayacağı konusunda taahhüdünüz var mıdır?

2. Meteoroloji Genel Müdürlüğü tarafından Temmuz ayından bu yana yapılan sıcak hava dalgaları ve orman yangınları konusunda yapılan uyarılar ormanları korumakla mesul olan kurumlar tarafından neden dikkate alınmamıştır?
3. 2013 tarihli Afet ve Acil Durum Müdahale Hizmetleri Yönetmeliğine dayandırılarak hazırlanan ve bilim insanlarının tüm çağrılarına rağmen ülkemizde artan sel ve yangın felaketlerine rağmen Türkiye Afet Müdahale Planı neden güncellenmemiştir?
4. Yangınlara müdahalelerin nasıl kontrol edildiğine, sahada olan ve olmayan bakanlık ve kurumların nasıl roller üstlendiğine dair kamuoyuna şeffaf ve net bir açıklama neden yapılamamıştır?
5. Tarım ve Orman Bakanlığı'nın, AFAD ve diğer kurumlar tarafından yapılan açıklamaların birbiriyle çelişmesi, kronolojik tutarsızlıklar ve koordinasyon eksikliği konusunda Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı tarafından kontrol altına alındı dediği Gündoğmuş yangının Tarım ve Orman Bakanlığı'nın yaptığı paylaşımda devam edenler arasında gösterilmesi örneğinde olduğu gibi ortaya çıkan bilgi kirliliği halkı daha çok panik ve korkuya sevk etmiyor mu? Hükümet şeffaf ve güvenilir bilginin ulaştırılmasından birinci derece sorumlu değil midir?
6. Koordinasyonun ve şeffaf bilgi paylaşımının olmaması, evleri, çiftlikleri, yazlıkları, sokakları hızla ilerleyen yangın tarafından tehdit edilen bölge sakinlerinin daha da yalnız hissetmesine neden olmuyor mu?
7. Yerel yönetimlerle özellikle orman yangınlarının yoğun olduğu Adana, Antalya, Mersin ve Muğla illerindeki yerel yöneticilerle neden etkin bir işbirliği kurulamamıştır?
8. Orman yangınları ile mücadele çerçevesinde oluşturulan komisyonlara yerel yönetimler neden dahil edilmemiştir? Koordinasyonun birlikte yapılması ve yerel yönetimlerle işbirliği yapılması yangınların söndürülmesi konusunda süreci hızlandırmaz mı?
9. Tarım ve Orman Bakanınızın "Orman teşkilatı yerleşim yerlerini korumaktan birinci derece sorumluluk belediyelerdedir" açıklaması Anayasa'nın 169'uncu maddesinde belirtilen "Devlet, ormanların korunması ve sahalarının genişletilmesi için gerekli kanunları koyar ve tedbirleri alır. Yanan ormanların yerinde yeni orman yetiştirilir, bu yerlerde başka çeşit tarım ve hayvancılık yapılamaz." ve Orman Kanunu'nun 69'uncu maddesinde ifade edilen "Orman idaresi, orman yangınlarını önlemek ve

söndürmek maksadıyla her türlü hizmeti yapar veya yaptırır." çelişmiyor mu? Anayasa ve mevzuata aykırı açıklamanız bir görev ihmali değil midir?

10. Anayasa'mıza göre milli servet olarak belirlenen ormanlarımız yanarken ve Türkiye'nin canını yakan orman yangınları henüz söndürülmemişken TBMM'nden geçen Turizmi Teşvik Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun ile orman alanlarında yapılaşma tasarrufunun Turizm ve Kültür Bakanlığı'na devredilmesi orman alanlarının yapılaşmaya açılması yönünden yeni riskleri doğurmayacak mıdır?
11. TOKİ'nin yangınlar sürerken "yöresel mimariye uygun yapacağımız köy evlerinin projesini hazırladık" metniyle proje görselleri paylaşması, Gündoğmuş Belediye Başkanı Mehmet Özeren'in "çok eski evi olan vatandaşlar, keşke bizim de evimiz yansaydı diyecekler diye düşünüyorum" açıklaması, İçişleri Bakanı Süleyman Soylu'nun "yangını elimle söndürecek halim yok" beyanı, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın ilk temasını çay yardımıyla sonlandırması hükümetin ve yetkili mercilerin krizin vahametinden kopuk ve krizin yarattığı hayati sorunlardan uzak olduğunu gösteren bir tutum değil midir?
12. Yangınların söndürülmesi konusunda çeşitli ülkelerden yapılan yardımların geri çevrildiği iddiaları doğru mudur? Kaç ülkeden bu konuda yardım talebi gelmiş ve bunların kaçısı reddedilmiş, kaçısı kabul edilmiştir? Reddedilenlerin hangi gerekçe ile reddedilmiştir?
13. Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanı Fahrettin Altun'un yurtdışından gelen yardımlara ilişkin "ideolojik saiklerle, devletimizi aciz göstermek için yurt dışından planlandığı" açıklamasını talihsiz buluyor musunuz?
14. Yangınların terör örgütlerince ya da başka unsurlarca çıkarıldığı yönündeki iddialar neden aydınlatılmamıştır?
15. Orman Genel Müdürlüğü tarafından Haziran 2021 tarihinde yayımlanan rapora göre orman yangınlarının 1960'dan bu yana arttığı, 1960'lı yıllarda yıllık ortalama 577 orman yangını çıkarken, bu sayının 2010'lu yıllarda 2 bin 631'e yükseldiği belirtilirken bu uyarılar neden ciddiye alınmamıştır? Bilim insanları tarafından dikkat çekilen ve yapılan araştırmalarla ortaya koyulan sıcaklık artışlarının belli bir seviyede tutularak iklim krizini kontrol altına almaya hedefleyen Paris Anlaşması neden onaylanmamıştır?
16. Türkiye'nin birçok ilinde yangınlar sürerken ısrarla Türk Hava Kurumu'nun "Acil durum" çerçevesinde göreve çağrılmamasının sebebi nedir?

5131

17. Türkiye'nin birçok yerinde çıkan orman yangınları sonucunda yanan hayvanlar, doğal varlıklar, yerleşim yerlerinin tahribatı sonucunda ortaya çıkan zararlar nasıl karşılanacaktır?